

Slutrapport ekobrottsuppdrag

Slutredovisning av Näringsdepartementets uppdrag till
Bolagsverket att utveckla metoder och arbetssätt för ökade
kontroller vid registrering av olika företagsuppgifter
(N2018/01305/SUN)

Datum: 2018-12-14

Sammanfattning

Bolagsverket har i regeringsbeslutet N2018/01305/SUN fått i uppdrag att i dialog med Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och företrädare för näringslivet utveckla metoder och arbetsätt för ökade kontroller vid registrering av företagsuppgifter. Inom ramen för detta uppdrag har Bolagsverket

- organiserat arbetet att förebygga ekonomisk brottslighet genom att etablera en ny enhet
- infört fler kontroller och skärpta handläggningsrutiner, bland annat ökad kontroll av pass och andra id-handlingar, utländska adresser samt utbyten av årsredovisningar
- genomfört ett pilotprojekt för att testa förmågan att med hjälp av ett analysverktyg riskbedöma företag och sammanställa information för vidare granskning. Bolagsverket tittar nu vidare på möjligheterna att med hjälp av artificiell intelligens tidigt identifiera och hindra att företag används som brottsverktyg
- påbörjat arbetet med att öka skyddet mot så kallade företagskapningar och har gjort kommunikationsinsatser för att upplysa företagen om hur de skyddar sig mot kapning

Bolagsverket kan redan nu bedöma att de åtgärder som hittills vidtagits har gett ett gott resultat men för att ytterligare arbeta förebyggande och förhindra att företag används som brottsverktyg anser vi att det finns anledning att se över beskrivningen av verkets uppdrag i instruktionen utifrån en utökad brottsförebyggande roll. Bolagsverket föreslår även följande.

- Bolagsverket vill ha stöd i associationsrättslig lagstiftning för att avregistrera företrädare med falska eller obefintliga identiteter eller med falska id-handlingar. Vi har för detta ändamål tagit fram ett utkast till förslag.
- Vi vill agera brottsförebyggande och behöver stöd i lag för att kunna vägra registrering eller avregistrera uppgifter utifrån en samlad bedömning.
- Vi vill omfattas av lagen om uppgiftsskyldighet vid grov organiserad brottslighet, den så kallade LUS-lagstiftningen.
- Våra möjligheter att självmant kunna dela sammanställd information, och kunna sekretessbelägga den hos verket, bör ses över och kompletteras med sekretessregler.
- Våra möjligheter att behandla personuppgifter i kontrollsyfte, för att motverka att verkets system utnyttjas för ekonomisk och annan brottslighet, bör ses över.

Inledning

Bolagsverket har i regeringsbeslutet N2018/01305/SUN fått i uppdrag att i dialog med Skatteverket, Ekobrottsmyndigheten och företrädare för näringslivet utveckla metoder och arbetsätt för ökade kontroller vid registrering av företagsuppgifter. De metoder som utvecklas ska försvåra användandet av företag i brottsligt syfte samt minska den tid som företag kan ägna sig åt brottslig verksamhet. En delredovisning av uppdraget lämnades i juni och i denna rapport redovisas det slutliga resultatet.

Bolagsverkets roll och uppdrag

Bolagsverket är den myndighet som granskar och registrerar de flesta av Sveriges företag och föreningar, ca en miljon. Uppgifterna i registren är viktiga underlag för beslut som fattas inom såväl näringsliv som offentlig förvaltning. De registrerade företagsuppgifterna, och handlingarna som ligger till grund för registreringen, är även av central betydelse för att identifiera ekonomisk och annan brottslighet. Det är av yttersta vikt att de uppgifter som registreras är korrekta. Vår granskning och kontroll av anmälda uppgifter kan fungera som grindvakt mot den ekonomiska brottsligheten med företag.

Vårt uppdrag framgår av förordningen (2007:1110) med instruktion för Bolagsverket. Av instruktionen framgår att vi i så stor utsträckning som möjligt ska minimera riskerna för att våra rutiner utnyttjas för ekonomisk brottslighet. Under 2018 har vi höjt ambitionsnivån inom ekobrottsområdet och därför antagit en ny verksamhetsstrategi om företagarnas ökade trygghet och kontroll som tydliggör det interna arbetet mot ekonomisk brottslighet.

Vi anser att det med anledning av vår ökade brottsförebyggande roll finns anledning att se över beskrivningen av Bolagsverkets uppdrag.

Instruktionen skulle kunna utökas med en formulering om att Bolagsverket ska informera eller anmäla till andra myndigheter i de fall vi misstänker att medvetet oriktiga uppgifter anmäls eller används i ärenden till Bolagsverket.

Instruktionen skulle även kunna förtydligas genom att inkludera annan brottslighet än ekonomisk. Den brottslighet vi kommer i kontakt med i vår registreringsverksamhet faller inte alltid inom ramen för ekonomisk brottslighet. Det rör sig om exempelvis falska id-handlingar eller förfälskade namnunderskrifter. Nuvarande instruktion kan uppfattas som begränsande då den anger att vi i så stor utsträckning som möjligt ska minimera riskerna för att våra rutiner utnyttjas för ekonomisk brottslighet. Det är därför önskvärt att även annan brottslighet omfattas.

I samband med översynen av instruktionen bör våra förutsättningar att behandla personuppgifter ses över och anpassas till ändamålet.

Ekobrott - ett allvarligt samhällsproblem

Företag används för att begå brott mot det offentliga, andra företag och enskilda. Ekonomisk brottslighet är ett allvarligt systemhotande samhällsproblem och ett hot mot välfärden som har kartlagts och beskrivits i en rad rapporter.

Nationella underrättelsecentret (Nuc) beskriver i sin rapport *Myndighetsgemensam lägesbild om organiserad brottslighet 2018-2019* hur mycket stora summor årligen undanhålls från samhället

i form av skatter och avgifter som inte betalas in. Ekobrott leder också till att pengar betalas ut till personer och företag på felaktiga grunder och att seriösa företagare tvingas konkurrera på en snedvriden marknad där de normala marknadskrafterna är satta ur spel. Företag kan exempelvis utnyttjas för att begära återbetalning av moms och ersättning från den statliga lönegarantin eller användas som fasad för att möjliggöra för kriminella personer att delta i offentliga upphandlingar av varor och tjänster vilket kan snedvrیدا konkurrensen.

Brottsförebyggande rådet uttrycker i rapporten *Kriminell infiltration av företag* från 2016 att företag har blivit ett viktigt verktyg för den organiserade brottsligheten, något av det moderna och komplexa samhällets kofot, samtidigt som staten har blivit de kriminellas bankomat.

Ekobrottsmyndigheten beskriver i rapporten *Ekobrottsmyndighetens lägesbild om ekonomisk brottslighet i Sverige 2016-2018* hur företag används som brottsverktyg. Det ger de kriminella tillgång till nya arenor där ett företag blir en legitim fasad att dölja verksamheten bakom samt ger en möjlighet att tvätta brottsvinster. Kreditvärdiga företag utnyttjas vidare för att beställa varor på faktura utan att den verkliga beställaren avser att betala.

Skärpta rutiner och kontroller

Det är viktigt att myndigheterna arbetar aktivt och reagerar mot dem som organiserat och systematiskt ägnar sig åt kriminalitet. Myndigheterna bör så tidigt som möjligt i handlägningsprocessen göra en ändamålsenlig kontroll av uppgifterna om företag samt av handlingarna som ligger till grund för beslut.

Bolagsverket har under året vidtagit flera åtgärder för att upptäcka och motverka ekonomisk brottslighet. Vi har organiserat arbetet för att bättre kunna förebygga ekonomisk brottslighet bland annat genom att etablera en ny enhet. Enhetens uppdrag är att handlägga ärenden till registret mot penningtvätt och ärenden till registret över verkliga huvudmän samt att utveckla registren och tjänsten för inlämning och informationsförsörjning.

Bolagsverket arbetar löpande med att minimera riskerna för att våra rutiner utnyttjas för ekonomisk brottslighet. Vi har utifrån riskanalyser identifierat behov av fler kontroller och skärpta handlägningsrutiner och har vidtagit en rad åtgärder.

Våra skärpta rutiner har lett till att vi oftare låter bli att registrera uppgifter som inte är säkerställda och avregistrerar oriktiga eller falska uppgifter. Vi har bland annat ökat kontrollen och skärpt granskningsrutinerna vid anmälan av postadress, utbyte av årsredovisning samt av olika slags handlingar som bifogas vid anmälan eller ansökan om registrering. Vi har även i flera fall anmält misstankar till polisen.

Att tidigt i kedjan sätta in åtgärder som förhindrar företag från att användas som brottsverktyg är effektivt. Det förhindrar att kriminella kan påbörja sin brottsliga verksamhet med företag som fasad. Tidig intervention förhindrar att skada uppkommer och innebär att stora kostnader besparas samhället och enskilda. Ekonomisk brottslighet som upptäcks sent resulterar i stora kostnader för rättsväsendet samtidigt som möjligheten till restföring eller lagföring är mycket små, detsamma gäller möjligheten att få tillbaka brottsvinster. Bolagsverket bör därför i högre utsträckning än idag agera som grindvakt

mot den ekonomiska brottsligheten och stoppa företag från att användas som brottsverktyg innan skadan är skedd.

Falsa eller obefintliga identiteter

Ett stort och svårhanterligt problemområde inom organiserad brottslighet som leder till stora skatteundandraganden och felaktiga utbetalningar är användandet av falska identiteter. Problemområdet är en utmaning för många myndigheter, inte minst Bolagsverket. Problemet blir påtagligt för oss vid anmälan om registrering av företrädare i företag. Om den person som anmäls inte är folkbokförd i Sverige ska det vid anmälan ges in en kopia av pass eller annan identitetshandling som avser den anmälda. Vi får därutöver kräva in ytterligare handlingar om det behövs för att säkerställa den anmäldes identitet. I vår granskning av handlingar har vi upptäckt ett flertal fall av felaktiga eller misstänkt falska handlingar. Vi har därför ökat kontrollerna av id-handlingar. Sedan de ökade kontrollerna infördes i mars 2018 har vi stoppat ca 250 ärenden från att registreras. I dessa fall har företagen fått ett föreläggande om att styrka identiteten på de som anmäls för registrering. I de fall företagen inte har lyckats fullgöra detta har ärendet avslutats utan att uppgifterna har registrerats, i vissa fall har företaget själv valt att återkalla sin anmälan. I de ärenden där vi misstänker falska identitetshandlingar gör vi polisanmälan.

Från och med oktober 2018 underrättas Bolagsverket automatiskt av Skatteverkets folkbokföringstjänst om falska eller försvunna identiteter. Vår rutin är att avregistrera personerna från företagen efter underrättelsen. Syftet är att säkerställa att våra register innehåller korrekta uppgifter och inte innehåller uppgifter om företrädare som inte existerar.

För att säkerställa en snabb och effektiv hantering av ärendena önskar Bolagsverket uttryckligt stöd i respektive associationsrättslig lag för att vid avisering från Skatteverket direkt kunna avregistrera:

- företrädare med falsk identitet
- företrädare som har anmäls med hjälp av falska id-handlingar
- företrädare som har visat sig vara försvunna

Vi har för detta ändamål tagit fram ett utkast till förslag om ändring i bland annat aktiebolagslagen (2005:551), lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar och handelsregisterlagen (1974:157). Vad avser handelsregisterlagen innehåller förslaget även ytterligare ändringar.

Oriktiga adresser

Ett företag ska anmäla sin adress till aktuellt företagsregister. Syftet med registreringen är att allmänheten och myndigheter ska kunna kontakta företaget. I företagsregistren finns idag ett inte obetydligt antal företag som har en oriktig adress.

Anledningar till att adressen kan vara oriktig:

- Adressen är inaktuell eftersom företaget har flyttat men inte anmält den nya adressen till Bolagsverket.

- Adressen är ogiltig eftersom den inte existerar eller att det saknas byggnader på platsen, som kan vara en park, parkeringsplats, ödetomt eller liknande.

Vi saknar idag möjlighet att kontrollera om ett företags anmälda postadress är korrekt. I Danmark har den danska registreringsmyndigheten Erhvervsstyrelsen möjlighet att samarbeta med danska Arbetsmiljöverket för att kontrollera om ett företag finns på en anmäld adress. Om företaget inte kan kontaktas på den anmälda adressen kontaktar Erhvervsstyrelsen företaget och ber dem anmäla rätt adress. Om företaget inte rättar uppgifterna kan Erhvervsstyrelsen inleda likvidation hos domstol.

Vi anser att det finns goda förutsättningar att samarbeta med Arbetsmiljöverket för att undersöka om ett företag verkligen kan nås på den registrerade postadressen. Då kan vi höja kvaliteten på adressuppgifterna som finns i registren. Vi avser att bjuda in Arbetsmiljöverket till samarbete gällande detta. I sammanhanget kan nämnas att vi tidigare har lämnat in ett förslag om att vi ska få stryka ett aktiebolags registrerade postadress eller e-postadress som inte är korrekt. Detta förslag har behandlats i promemorian *Direktivet om ett ökat aktieägarengagemang - Förslag till genomförande i svensk rätt, Ds 2018:15*, och det föreslås träda i kraft den 1 juni 2019.

Målvakter

Med *målvakt* avses i denna rapport en person som lånar ut sitt namn för att dölja för allmänhet och myndigheter vem som styr ett företag. En målvakt deltar inte i företagets verksamhet och har inte heller för avsikt att göra det. Målvakterna lånar ut sin identitet till kriminella för detta ändamål mot betalning eller av andra skäl. Enligt 8 kap. 12 § aktiebolagslagen (2005:551) och 7 kap. 11 § lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar är det inte tillåtet att utse någon till styrelseledamot som inte avser att ta del i den verksamhet som enligt lag ankommer på styrelsen. Motsvarande bestämmelse saknas i lagen (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag.

Hur målvakter används

Ett exempel på när målvakter används är när kriminella köper ett befintligt företag. Enligt vår erfarenhet kan köparen anmäla flera ändringar i styrelsen till Bolagsverket på kort tid. Det kan även anmälas flera ändringar av företagets adress. Inte sällan används postadresser som går till boxar, industriområden eller obebyggda fastigheter. Därefter kan företaget användas för olika bedrägerier mot det allmänna, företag och andra företagare och därefter försättas i konkurs. Vid konkursen används företaget för att på falska grunder komma åt lönegaranti. De personer som är registrerade i styrelsen är målvakter och kan inte hållas betalningsansvariga då de saknar tillgångar och mycket sällan kan lagföras för brottet.

Ett annat exempel på när målvakter används är när en företagare säljer sitt företag i syfte att låta en utomstående aktör avveckla det. När försäljningen har genomförts avregistreras den gamla styrelsen i företaget och istället för att avveckla företaget ersätts styrelsen med andra personer, ofta målvakter. Brottslingarna har då skaffat sig ett verktyg för att begå olika typer av brott. Det kan exempelvis vara momsbedrägerier eller fakturabedrägerier med falska fakturor som grund. I sådana här fall förfalskas ofta årsredovisningar med förvanskade uppgifter om nettoomsättning, tillgångar och antal anställda m.m. detta i syfte att visa att företaget är kreditvärdigt.

I ett specifikt ärende under hösten 2018 mottog vi 12 anmälningar om ändring av bolagsmän och firmatecknare i 12 olika kommanditbolag. Vi identifierade ett tydligt samband mellan bolagen. Vår bedömning var att det fanns starka indikatorer i dessa 12 ärenden på att personen skulle agera som målvakt i företagen. Denna person anmäldes dels som komplementär, dels som firmatecknare i de olika bolagen. Personen är folkbokförd i Sverige på en obebyggd fastighet och har en bakgrund med många bolagsengagemang på kort tid med många konkurser. Efter att ha undersökt vederbörandes identitet och avsikt att delta i bolagens verksamhet fann vi att alla handlingar i ärendena var korrekt ifyllda och att det inte fanns några möjligheter att vägra registrering av ärendena. Bolagsverket registrerade anmälningarna och underrättade Skatteverket och Ekobrottsmyndigheten därom. Vi anser att det är så långt som vi kan agera under nu gällande regelverk. Konsekvensen av att Bolagsverket inte har möjlighet att agera mer kraftfullt i sådana fall är att risken är överhängande att brott begås mot det allmänna, företag och enskilda. Dessa brottsvinster kommer att vara mycket svåra om inte omöjliga att återvinna och möjligheten till restföring eller lagföring kommer att vara mycket små samtidigt som kostnaderna för rättsväsendet blir stora.

Vår handläggning av ärendena och möjligheten att vägra registrering av dem skulle ha underlättats och möjliggjorts ifall exempelvis Ekobrottsmyndigheten hade haft möjlighet att dela sekretessbelagd information med oss.

Vad kan vi göra för att motverka registreringen av målvakter eller övriga felaktiga eller falska uppgifter

Vi kan inte avgöra vem som är målvakt utifrån enbart de uppgifter vi får in i en anmälan eller har i våra register. Målvaktsbestämmelsen i t.ex. 8 kap. 12 § aktiebolagslagen tar dessutom sikte på en person som inte ”avser att...” delta i verksamheten, dvs. efter att personen har valts på bolagsstämma och registrerats hos Bolagsverket. Mot bakgrund av detta har vi mycket små möjligheter att avgöra vem som kan tänkas vara målvakt och har därmed oftast inte förutsättningar att vägra registrera ärenden där misstänkta målvakter anmäls så länge de formella kraven i anmälningarna är uppfyllda.

Vår möjlighet att förhindra och motverka att målvakter registreras skulle kunna stärkas genom ett utökat informationsutbyte mellan myndigheter till exempel Ekobrottsmyndigheten. Vi skulle exempelvis kunna ställa kontrollfrågor om personer när det finns indikationer på att personen är en målvakt och därefter vägra registrering.

Vi vill agera brottsförebyggande och behöver stöd i lag för att kunna vägra registrering eller avregistrera uppgifter utifrån en samlad bedömning. Den samlade bedömningen skulle kunna ha sin grund i exempelvis det som finns i företagsregistret, information som finns i det aktuella ärendet samt i vilka sammanhang företaget eller företrädarna har förekommit i tidigare. Vårt uppdrag och registerförfattningarna behöver ses över för att ge oss möjlighet att utifrån en samlad bedömning av tillgänglig information om ärendet kunna vägra registrering eller avregistrera uppgifter om företrädare eller andra uppgifter om företag. För detta skulle krävas lagstöd för behandling av personuppgifter. Denna möjlighet kan förhindra att företag används som brottsverktyg mot det offentliga, företag och enskilda och innebär en avlastning för rättsväsendet och därmed betydande minskade kostnader för rättsväsendet.

Ökat skydd mot företagskapning

En företagskapning sker genom att någon på falska grunder skaffar sig rätt att företräda ett företag. Syftet är att med företaget som verktyg begå brott. En kapning kan få stora konsekvenser för den som drabbas.

För att försvåra eller förhindra företagskapning skickar vi i nuläget meddelanden till företagen när anmälningar om postadress- och företrädarändringar kommer in. Företagen kan därmed reagera på en oriktig anmälan innan uppgiften registreras. Vi har kunnat konstatera att denna rutin har motverkat att falska anmälningar registrerats och därigenom att företag kapats.

Tillsammans med Ekobrottsmyndigheten har vi gjort en gemensam kommunikationsinsats för att informera företagarna om hur de kan skydda sig mot företagskapning, bland annat genom att ansluta sig till digital brevlåda.

Vi arbetar nu med att stärka skyddet mot kapning i den digitala tjänst som används för att anmäla företrädarändring och adressändring. Det utökade skyddet (i tidigare rapport kallat *spärrtjänst*) ska stärka företagarnas möjlighet att själva kontrollera och godkänna vilka uppgifter som skickas in digitalt och därigenom förhindra kapning. Vi har utrett de rättsliga förutsättningarna för ett utökat skydd och har påbörjat ett arbete med att i samverkan med företrädare för näringslivet utforma lösningen.

Hantering av information för att identifiera brottslighet

Bolagsverket har, i dialog med Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket, identifierat vilka indikatorer som pekar på en förhöjd sannolikhet för förekomsten av ekonomisk brottslighet. Vi har därefter testat hur ett tekniskt verktyg kan användas för att riskbedöma företag och sammanställa information för vidare granskning. Resultatet visar att vi kan göra detta.

Vi ser framväxten av prediktiva analyser och maskininlärning som en utökad möjlighet att identifiera och förhindra att företag används som brottsverktyg. Analysmöjligheterna som är på väg att etableras är mycket större än möjligheterna som finns med tidigare tekniker. Vi har påbörjat ett arbete med att generellt öka analysförmågan och hitta lämpliga tillämpningsområden för maskininlärning och artificiell intelligens (AI). Genom att få förutsättningarna för att använda ändamålsenliga analysverktyg som möjliggör sökning och tillhörande länkanalyser skulle det, i ett tidigt skede, vara möjligt att se samband mellan enskilda individer, företag, adresser och händelser som kan indikera ett brottsligt upplägg. En ökad förmåga inom analysområdet ger oss även möjligheten att säkerställa träffsäkerheten i den information som lämnas till de brottsbekämpande myndigheterna för vidare utredning.

Sammanställa och dela information

En viktig del i det brottsbekämpande arbetet är att vi tar fram material ur våra register till myndigheter som utreder brott, detta eftersom informationen är väsentlig i deras arbete att kartlägga och utreda brottslighet. Informationen lämnas dels på förfrågan i enskilda ärenden men även löpande genom exempelvis verkets prenumerationstjänster.

Myndigheterna har möjlighet att själva analysera informationen genom att kombinera den med egen information eller information från andra källor, t.ex. andra myndigheter. Analysen skulle även i första steget kunna göras av oss då vi har kunskap om informationen i registren och hur den kan sökas ut och kombineras. Vi har även möjligheten att tidigt se avvikelser och trender för att kunna rapportera dessa vidare. Vår nuvarande instruktion ger dock inte rätt att sammanställa information på eget initiativ och skicka till andra myndigheter. För att få göra det krävs att vår instruktion ändras. Även ändamålsbestämmelserna i de olika registerförfattningarna behöver ändras.

När vi sammanställer uppgifter ur registren och gör riskanalyser kommer personuppgifter att behandlas. De får endast behandlas för de ändamål som anges i respektive ändamålsbestämmelse. Det behöver därför i lag eller förordning framgå att vi får behandla personuppgifter i syfte att förebygga brottslighet.

Behov av ökad informationsdelning mellan myndigheter

I Danmark kan Erhvervsstyrelsen sedan den 1 juli 2018 hämta och samköra uppgifter från andra myndigheter om det är till nytta för deras kontroll- och tillsynsverksamhet. För att åstadkomma ett mer effektivt och ändamålsenligt informationsutbyte föreslås att direktåtkomst till uppgifter mellan myndigheterna tillåts i högre grad än idag. Idag medges direktåtkomst i en viss mindre omfattning, t.ex. vid kontroll av F-skatt vid avregistrering av överksamma företag i handelsregistret (17 § handelsregisterlagen).

Vi tror att en ökad samkörning av myndigheters register kan bidra till att motverka och förhindra att företag används som brottsverktyg. Vi föreslår därför att det utreds under vilka förutsättningar som myndigheter kan inhämta och samköra uppgifter för att förhindra ekonomisk brottslighet och annan brottslighet.

Sekretessbestämmelser

Vi har identifierat behov av ytterligare sekretessbestämmelser för verksamheten. Ökade kontroller och mer information medför att vi gör fler utredningar och sammanställningar över uppgifter eller företeelser som misstänks vara oriktiga. Dessa utredningar och sammanställningar behöver skickas till andra myndigheter, men oavsett om de skickas eller inte skulle de behöva kunna sekretessbeläggas hos oss. Detta dels utifrån det enskilda företagets och den enskildes behov av skydd för att uppgifterna inte ska komma ut, dels utifrån ett utredningsperspektiv hos de mottagande myndigheterna. Som exempel kan nämnas att en brottsanmälan som vi gör idag är offentlig hos oss men omfattas av sekretess hos den mottagande myndigheten. Vi föreslår därför att frågan om sekretess för material som Bolagsverket sammanställer och delger andra myndigheter utreds. Se i detta sammanhang exempelvis 18 kap. 1 § 2 offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som handlar om förundersökningssekretess.

Inkludera Bolagsverket i LUS-lagstiftningen

Vi har tidigare utrett och slagit fast att vi bör omfattas av lagen (2016:774) om uppgiftsskyldighet vid samverkan mot viss organiserad brottslighet, förkortad LUS. Vår samverkan med brottsbekämpande myndigheter underlättas om vi får rättsliga förutsättningar för att ta emot och lämna uppgifter som behövs för att förhindra, förebygga eller upptäcka ekonomisk brottslighet. De myndigheter som omfattas av LUS kan då lämna sekretessbelagda uppgifter till oss, och uppgifterna fortsätter omfattas av sekretess. Vi

föreslår att Bolagsverket ska omfattas av förordningen om uppgiftsskyldighet vid grov organiserad brottslighet. Vi har sedan tidigare meddelat behovet av en förordningsändring.

Samverkan med andra myndigheter

Den kedja av aktiviteter som utgör ekonomisk brottslighet faller inom flera olika myndigheters ansvarsområden. Samverkan mellan dessa myndigheter är därför av stor vikt och en framgångsfaktor för effektiv brottsbekämpning. Bolagsverket deltar för närvarande i olika samrådsgrupper och arbetsgrupper med samverkande myndigheter på nationell och regional nivå samt med företrädare för näringslivet. Bland annat i nätverket Samverkan mot identitetsintrång (SMID) som drivs av Polisen och Penningtvättsnätverket som Skatteverket organiserar.

Bolagsverket en av de myndigheter som ingår i samordningsfunktionen för åtgärder mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Vi finns representerade i styrgruppen och deltar i två av de tre arbetsgrupperna. Den ena av arbetsgrupperna arbetar med en nationell riskbedömning ur ett penningtvätts- och terrorfinansieringsperspektiv. Den andra arbetsgruppen arbetar med informationsutbyte och kunskapsöverföring.

Från och med 2018 ingår Bolagsverket som en av nio myndigheter i nätverket för utökad myndighetssamverkan mot organiserad brottslighet, vilket drivs av Operativa rådet som administreras av Polisen. Vi har även ingått en överenskommelse om samverkan med Ekobrottsmyndigheten.

Vi har vidare inlett ett samarbete med Ehrvervsstyrelsen i Danmark för utbyte av erfarenheter från förebyggande åtgärder mot ekonomisk brottslighet och kan konstatera att de brottsliga tillvägagångssätten ser påfallande lika ut i Danmark och Sverige. Under 2019 avser vi att även inkludera den norska registreringsmyndigheten i denna samverkan.

I övrigt samverkar vi regelbundet med Skatteverket, Transportstyrelsen, Polisen, Kronofogden, Bankföreningen med flera. Vi deltar därutöver även i olika projekt med andra myndigheter.

Vi ser ett behov av att öka samverkan med andra myndigheter, till exempel Arbetsmiljöverket, Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen och Inspektionen för vård och omsorg för att öka informationsutbytet och genom det motverka att företag används till välfärdsbrottslighet. Vi avser även att fördjupa vår samverkan med länsstyrelserna när det gäller registret mot penningtvätt och registret över verkliga huvudmän. Samverkan ska ske både på strategisk och operativ nivå.

Finansiering av ett brottsförebyggande uppdrag

Vår verksamhet finansieras nästan uteslutande av avgifter från företagare som betalar för registreringsärenden och beslut samt intäkter från vår informationsförsäljning. En mindre del finansieras av anslag: ersättning till likvidatorer. I samband med nu aktuellt uppdrag lägger vi ökade resurser på att motverka och upptäcka ekonomisk brottslighet där företag används som brottsverktyg. Vi har bland annat infört skärpta rutiner och kontroller och har inrättat en särskild ekobrottsenhet. Insatserna har gett resultat och det finns dessutom en stor utvecklingspotential. Vi skulle i ännu större utsträckning kunna agera grindvakt mot ekonomisk brottslighet.

De kostnader och problem som kopplas till ekonomisk brottslighet med företag är väldigt stora för samhället. Det handlar om höga belopp som årligen undanhålls staten i form av exempelvis utebliven skatt och moms eller utbetalningar från välfärdssystemen till oseriösa företag. Orättvis och snedvriden konkurrens hotar företag och branscher och drabbar såväl det offentliga som enskilda. Vår möjlighet att agera som grindvakt mot ekonomisk brottslighet är en unik position. Vår handläggning och registrering kommer tidigt i processen innan företag hinner användas som brottsverktyg. Vi skulle vid ett utökat uppdrag ha större möjligheter att reagera på och identifiera risker och avvikelser. Att sätta in åtgärder tidigt för att motverka ekonomisk och annan brottslighet besparar samhället mycket stora kostnader jämfört med att åtgärder sätts in sent i processen.

En utökning av våra insatser skulle dessutom minska arbetsbördan för de brottsbekämpande anslagsfinansierade myndigheterna. Polisen, Ekobrottsmyndigheten och Skatteverket framhåller redan idag vilken god nytta Bolagsverkets ökade kontroller och skärpta rutiner medför för dem. Vår information om företag utgör en viktig del i myndigheternas arbete med att utreda brott. Det pågående arbetet med analysverktyg och AI ger ytterligare möjligheter att tidigt motverka och identifiera brottslighet kopplat till företag. Det ger oss ökad förmåga att förhindra brott samt att säkerställa att den information som lämnas till de brottsbekämpande myndigheterna för vidare utredning kan användas för återvinning av brottsvinster och lagföring av inblandade aktörer. Vi menar att dessa åtgärder bör finansieras genom anslag.

Beräkning av kostnader

Bolagsverkets beräknar att kostnaden för att utveckla ett system baserat på maskininlärning, som kan användas i syfte att förhindra ekobrott, kommer att uppgå till ca 5 miljoner kr per år för 2019, 2020 och 2021. Därtill kommer en löpande förvaltningskostnad om ca 1 miljon kr per år. Dessa kostnader anser vi bör finansieras genom anslag.

De kostnader som kan tillskrivas utökade kontroller, analysverksamhet och informationsförsörjning inom ekobrottsområdet beräknas årligen uppgå till ca 2 miljoner kr och avser ökade kostnader för personal och samverkansaktiviteter. Även denna kostnad anser vi bör finansieras genom anslag.